

УДК 371.113 ; 37.013.74 74

МІЛЕНІНА Г. С.

м. Миколаїв

ВІДРОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ ВІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ С. РУСОВОЇ І М. МОНТЕССОРІ В СУЧАСНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ПРАКТИЦІ

У статті висвітлюються педагогічні ідеї С. Русової і М. Монтессорі щодо питання вільного виховання. С. Русова і М. Монтессорі проголошували у своїй педагогічній системі принцип свободи, який передбачав особливе ставлення до природи дитини, забезпечення умов для розвитку її природних основ, визнання її індивідуальності. Порівняльний аналіз педагогічних ідей С. Русової і М. Монтессорі свідчить, що їх теоретична складова являє собою сукупність певною мірою автономних концепцій, об'єднаних ідейним інваріантом і характеризується своїми особливостями й різним ступенем розробленості, однак у своїй основі ґрунтуються на принципах вільного виховання як напряму гуманістичної педагогіки.

Ключові слова: Софія Русова, Марія Монтессорі, педагогічні ідеї, виховання.

Постановка проблеми. Освітня парадигма ХХІ ст. націлена на пошук такої системи освіти, яка навчила б людину жити й діяти відповідно до універсальних законів Природи і Космосу. Концепція Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття») передбачає кардинальні зміни всієї системи освіти, зокрема: загальну гуманізацію навчальних програм; розширення вивчення національної історії та культури; поступове утвердження у сфері освіти української мови; надання більшої свободи педагогічній творчості; варіативність навчальних закладів з метою з метою задоволення освітніх потреб молоді. Розбудова національної системи ґрунтується на ідеях народності. У змісті виховання особистості дитини пріоритетними є ідеї свободи, рівності, національної та особистої гідності, шанування родинних зв'язків, формування працелюбності, взаємодопомоги і самодисципліни, заощадливості, потреби здобувати знання і вміння в усіх видах праці, ставлення до свого життя і життя інших людей, як до найвищої цінності. Орієнтація на фундаментальні загальнолюдські й національні цінності, осучаснення світоглядної позиції, переосмислення виховних і навчальних завдань, модернізація змісту стали пріоритетними напрямками реформування системи дошкільної освіти в Україні.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Наукові публікації в педагогічних фахових виданнях висвітлюють педагогічну спадщину С. Русової в контексті розвитку освіти; впровадження її педагогічних ідей у практику сучасної освіти; дошкільну педагогі-

ку за С. Русовою; творчу реалізацію ідей С. Русової в педагогічній практиці навчальних закладів, які носять ім'я видатного педагога. Наукові дослідження Л. Артемової, А. Богуш, З. Борисової, Н. Дичек, І. Зайченка, В. Качкана, Т. Ківшар, Є. Коваленко, З. Нагачевської, Н. Ничкало, Т. Поніманської, О. Проскури, О. Сухомлинської, О. Савченко. Дослідженням педагогічної спадщини М. Монтессорі займалася значна кількість як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Різні аспекти виховної системи відомого італійського педагога, психолога, філософа, лікаря М. Монтессорі, її педагогічна діяльність аналізується в широкому спектрі наукових публікацій вітчизняних вчених, педагогів А. Андрушко, В. Горюнова, І. Дичківська, Б. Жебровський, В. Золотоверх, Н. Кравець, Т. Михальчук, Т. Мостова, Т. Поніманська, О. Савченко, К. Стрюк.

Мета статті полягає в тому, щоб розкрити педагогічні ідеї вільного виховання С. Русової і М. Монтессорі в сучасній педагогічній практиці.

Виклад основного матеріалу. В умовах відродження суверенітету, демократизації державної діяльності та суспільного життя України потребує реформування вся система освіти особлива увага зосереджена на дошкільному вихованні. У серпні 2010 року урядом була затверджена Концепція Державної цільової програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року, в якій були визначені проблеми, на розв'язання яких спрямована Програма. Вивчаючи та проаналізувавши основні вимоги державної Базової програми розвитку дитини «Я у Світі», світовий педагогічний досвід, спеціальну педагогічну та ме-

тодичну літературу, накопичений власний педагогічний досвід ми обрали серед відомих педагогічних систем дві більш оптимальні та діючі і які найбільш відповідають вимогам сьогодення це: всесвітньо визнана педагогічна система видатного італійського педагога Марії Монтессорі та педагогічна система її послідовниці і однодумниці, видатного українського педагога Софії Русової. Основні педагогічні ідеї Марії Монтессорі та Софії Русової тісно пов'язані між собою у своїх напрямках та задачах. Індивідуальний підхід до навчання та виховання, свобода вибору діяльності, розвиток самостійності, любов до праці та порядку у Марії Монтессорі, доповнюють та збагачують принципи Софії Русової: духовне та національне виховання, гуманізм, народність, природовідповідність, відродження духовної спадщини українського народу, виховання поваги до традицій, обрядів, свят, до рідної мови. І в центрі уваги знаходиться дитина з її особливостями та менталітетом. Сьогодні створюються умови для зближення ціннісних орієнтирів української гуманістичної педагогіки і педагогічних систем С. Русової і М. Монтессорі. До спільних ціннісних орієнтирів належать:

- гуманізація та демократизація освіти;
- індивідуалізація та диференціація навчального процесу, інтеграція формування цілісної картини світу;
- посилення у навчально-виховному процесі самостійності учнів, створення умов для саморозкриття та саморозвитку творчих потенцій дитини, формування творчого досвіду діяльності учнів;
- поглиблення психологічного підґрунтя навчально-виховного процесу на основі діагностичного підходу;
- формування суб'єкт-суб'єктних відносин, відносин співробітництва та педагогічної підтримки учнів, довіри до сил і можливостей дитини;
- посилення психологічної та методичної підготовки вчителів;
- визнання права кожної дитини бути суб'єктом навчання, здатним протистояти авторитарній позиції вчителя;
- пріоритет в освіті особистого компоненту, зміст якого створюється індивідуально кожною людиною;
- опора на базові основи науки і культури, що надає дитині можливості для вільнішого відкриття світу;
- здійснення в освітньому процесі гармонійного поєднання навчання і виховання, перш за все в плані моральності, тим самим, готу-

ючи дитину до взаємодопомоги і співпраці з іншими людьми.

Перелічені базові гуманістичні цінності, певною мірою, властиві сучасній українській системі освіти, що створює передумови для педагогічної адаптації систем С. Русової і М. Монтессорі.

Враховуючи сучасні тенденції духовного, економічного та національного розвитку держави необхідно в першу чергу створити дошкільні навчальні заклади, які забезпечать природне входження дитини в культуру нації. З цією метою педагогам необхідно вивчати та впроваджувати в навчально-виховний процес світову педагогічну спадщину. Найактуальнішим питанням сьогодення дошкільних навчальних закладів є вивчення та впровадження педагогічних ідей С. Русової і М. Монтессорі в практичну діяльність. У руслі впровадження державної концепції національної системи освіти і виховання актуальні сьогодні слова С. Русової: «Хай наші дитячі садки ширяться по всій Україні, закладаючи нові певні основи для нового виховання, яке дасть українському народові свідомих чесних робітників, що викують, здобудуть йому і долю, і волю країні» [5, с. 181]. У період активного реформування української дошкільної освіти науково-педагогічною цінністю сьогодні є виховання дітей дошкільного віку на принципах народності, національного духу, національної ідеї С. Русової та на принципах індивідуального навчання, саморозвитку дитини, свободи М. Монтессорі. У зв'язку з прийняттям нового Закону України «Про дошкільну освіту» значно зріс інтерес українських учених і педагогів-практиків до проблем раннього розвитку дитини. Більшість ідей С. Русової і М. Монтессорі стали невід'ємною складовою сучасної теорії і практики дошкільного виховання, однак спроби педагогів пристосувати систему М. Монтессорі у повному обсязі у процесі навчання і виховання сучасних дітей не враховує зміни, які відбулися в суспільному та науковому розвитку здійснюють активний пошук і всією педагогічною спільнотою, як один із чинників гуманізації навчально-виховного процесу.

В. Кузьменко відмічає: «Одним із першочергових і найскладніших питань сучасної практики дошкільної освіти є індивідуальний під-

хід до вихованців. Це потрібно самим дітям, які в умовах не формальної, а дієвої індивідуалізації стають впевненішими, сміливішими, наполегливішими, більш відповідальними та самостійними...» [3, с. 7].

Актуальність ідей дошкільного виховання, за С. Русовою, обумовлено тим, що її педагогічні праці розкривають ідей національного дошкільного закладу, обов'язкового врахування неповторності та унікальності кожної дитини, її індивідуальних можливостей. Педагог зазначала, що національним є той дитячий садок, який будується на ґрунті загальнолюдських ідей гуманізму й демократизму, органічного взаємозв'язку народного й національного, збереження національних та прилучення до загальнолюдських цінностей, орієнтування на перспективу розвитку особистості. Принципи психолого-педагогічної концепції С. Русової побудови українського дитячого садка безперечно актуальні і сьогодні:

- дитячий садок має працювати на засадах сучасних положень психології і педагогіки про закономірності та умови розвитку дитини, найдодільніші для дошкільного віку методи виховання;
- дитячий садок має бути просякнутий національним духом свого народу, закладатися на демократичному ґрунті;
- психологічною основою виховання має бути творча діяльність дитини;
- дошкільне виховання має сприяти якнайкращому розвитку мовлення дітей;
- дошкільне виховання має поєднувати народну педагогіку із сучасними дослідженнями в галузі вікової психології, відроджувати традиції, що дають дітям відчуття своєї причетності до національних основ і визначити орієнтири на майбутнє, перспективи наступної роботи;
- створення можливостей для запровадження дослідницької роботи з метою стимулювання пізнавальної активності дітей;
- серйозна увага до проблем родинного виховання як найбільш природної основи повноцінного психічного і фізичного розвитку особистості.

Основними об'єктивними чинниками, що зумовили інтенсивний розвиток педагогіки М. Монтесорі в останні десятиліття ХХ століття – на початку ХХІ століття, відповідність методики Монтесорі за своїми концептуальними положеннями моделі особистісно орієнтованого підходу до навчання і виховання, в основі якої лежить ідея про те, що кожна дитина, з її можливостями, потребами, систе-

мою стосунків проходить свій індивідуальний шлях розвитку. Абсолютно сучасною є теза М. Монтесорі щодо визнання дитини центром навчально-виховного процесу. Відповідно до Закону України «Про освіту» принцип «дитиноцентризму» проголошено пріоритетом в реформуванні сучасної української освіти. Найкращим доказом актуальності концепції М. Монтесорі є її власні слова заключної промови на міжнародному Монтесорі – конгресі у 1951 році: «Ви виявите до мене найвищу повагу і засвідчите найглибшу вдячність, переключивши свою увагу з мене у напрямку, на який я вказую Вам – на дитину» [1, с. 93].

Цікавим є досвід для освітян України – педагогічного колективу Одеського дитячого садка № 75, який отримав статус «Дошкільна установа вільного розвитку особистості Марії Монтесорі – Софії Русової». Вся навчально-виховна робота педагогічного колективу побудована на концептуальній основі, головна ідея якої в тому, що майбутнє людини визначається тим, що він придбав в перші роки життя. Використовуючи інноваційні технології, власний досвід роботи, взявши за основу особисто-орієнтований підхід до кожної дитини, педагогічний колектив створив українську модель дитячої дошкільної установи нового типу, що не мала аналогів в Одесі й Одеській області. З цією метою в дошкільній установі створено спеціально підготовлене середовище, яке допомагає дітям саморозвиватися і вирішувати головні природні завдання. Всі групи укомплектовані спеціальними меблями, відповідними зростанню і віку дітей. На відкритих і доступних кожній дитині полицях розміщені всі необхідні матеріали для занять і відпочинку по різних напрямках навчання, що розвивають допомогу для вивчення математики, читання, листа, космічного виховання, сенсорного розвитку, навичок практичного життя і творчої праці. Педагоги визнали, що саме сенсорний розвиток дитини, тобто, розвиток відчуттів, є чинником успішного розвитку інтелекту, мови, уваги, формування внутрішнього порядку і потреби в творчості. У 2010 році педагоги дитячого садка підготували методичний посібник з використанням інноваційних технологій Марії Монтесорі та Софії Русової, який допоможе завідуючим, вихователям-методистам та вихователям найефективніше планувати свою роботу з народознавства.

Сьогодні в Україні функціонують навчально-виховні заклади, які працюють за технологією М. Монтесорі у м. Києві, м. Харкові, м. Комсомольську, м. Херсоні, м. Одеса, приватні школи у м. Дніпропетровську, м. Полтаві, дошкільний дитячий заклад № 10 у м. Полтаві, дошкільний заклад «Казка» у м. Бердянську, дошкільні заклади № 7 у м. Славутич та № 2 у м. Літин, Будинок дитини у м. Рівне, дошкільні заклади № 17, 67, 93, 127 у м. Миколаєві та інші. У Києві в школі Montessori Children's House of Kyiv викладачі спілкуються з дітьми українською і англійською мовами. Усі Монтесорі-матеріали оригінальні, відповідають найвищим стандартам якості й ідентичні матеріалам, які використовуються в школах Монтесорі в інших країнах світу. Педагогічний колектив школи визнав у процесі впровадження методики італійського педагога, що вона є найбільш успішна альтернативна система дошкільної освіти, яка продуктивно забезпечує індивідуальний підхід до кожної дитини.

З метою розвитку творчих здібностей і трудових навичок дітей у дитячих садках № 17, № 67, № 93, № 127 м. Миколаєва впроваджуються окремі елементи методу М. Монтесорі. Дитячий садок № 17 навчає і виховує дітей, які мають діагноз «затримка психічного розвитку» у різновікових групах, до яких входять діти від трьох до семи років. За розвитком кожної дитини вихователі ведуть уважне спостереження, результати якого відображають в індивідуальних щоденниках. Протягом навчального року тричі проводяться медичні обстеження, з результатами яких обов'язково знайомляться вихователі групи на медико-педагогічному консіліумі. У кінці навчального року медико-педагогічна комісія оцінює на підставі порівняльних результатів спостереження за станом здоров'я темп і рівень індивідуального розвитку кожної дитини. У групі існує шість предметних зон, в яких містяться монтесорівські матеріали з певного предмета. Дитина має право сама вибирати, з яким матеріалом вона бажає працювати. Важливою умовою дотримання правила: кожна гра повинна бути в єдиному варіанті, що забезпечить порядок.

Реалізація проекту «Запровадження Монтесорі-педагогіки у загальноосвітніх школах та дитячих дошкільних установах м. Львова

здійснюється за сприяння управління освіти Львівської міської ради у Залізничному районі м. Львова за участі Благодійного фонду «Промінь сонця» на базі загальноосвітньої школи № 60 та дитячої установи № 75. У жовтні 2003 р. було підписано угоду про партнерство між Інтеграційною Монтесорі-школою (м. Ерфурт, Німеччина) і ЗОШ № 60. Першим практичним кроком у реалізації цього проекту стало відкриття у січні 2005 р. на базі школи № 60 дошкільної підготовчої Монтесорі-групи з десяти дітей, троє з яких були інтегровані у перший Монтесорі-клас, що відкрився у цій школі 1 вересня 2005 р.

Сьогодні активно впроваджують в навчально-виховний процес педагогічні ідеї С. Русової дошкільні навчальні заклади Києва, Кіровоградської, Київської, Донецької, Сумської, Рівненської, Чернігівської, Черкаської та інших областей України. З метою ознайомлення педагогів з педагогічною спадщиною С. Русової починаючи з 2006 року в Чернігівському державному педагогічному університеті імені Т. Г. Шевченка проводяться щорічні конференції, педагогічні читання. Науково-педагогічні праці С. Русової є важливим джерелом української освітньої думки, які містять ідеї й підходи, що відповідають потребам сучасної трансформації системи освіти в Україні. Методологічна значущість для освіти та виховання особистості ідей С. Русової визначається їх природовідповідними, державницькими, правовими і гуманістичними смислами. Ідеї С. Русової входять у практику дошкільних навчальних закладів України. Адже відродження і розбудова національної системи освіти потребує творчого залучення до цієї справи всього найціннішого з вітчизняного досвіду освітньо-виховної роботи з дітьми. В контексті розвитку сучасної освіти актуальною є мета виховання за С. Русовою, яка полягає в тому, щоб «допомогти вільній еволюції духовних і фізичних сил дитини» [2, с. 9]. Визначаючи мету виховання, С. Русова зазначала, що «тільки найпильніша увага до всіх виявів фізичного та духовного складу дитини може забезпечити досконалий розвиток духу і тіла» [2, с. 3].

З великою відповідальністю поставилися до вивчення і впровадження в освітньо-виховний процес психолого-педагогічної спадщини С. Русової педагоги дошкільного навчального

закладу № 409 Дніпровського району м. Києва. З 1993 р. на базі дошкільного навчального закладу № 409 при сприянні Дніпровського районного відділу освіти й Київського міжрегіонального інституту удосконалення вчителів ім. Б. Грінченка відкрито освітньо-виховний Центр Софії Русової, який розробив свій статут на основі концепції українською дитячого садка і розбудовує увесь виховний процес на засадах загально-культурних та психолого-педагогічних ідей педагога. Київський освітньо-виховний центр С. Русової є творчим осередком, який надає допомогу працівникам дошкільних навчальних закладів м. Києва та інших міст України спостерігати педагогічний процес, знайомитись з науковою, оздоровчою, та методичною роботою.

Дошкільні навчальні заклади, що працюють за ідеями С. Русової, відрізняються один від одного, а спільним в них є головне – увага до особистості кожної дитини, сприяння її творчому розвитку. Школа-дитячий садок «Берегиня» м. Києва, якому присвоєно постановою Кабінету Міністрів України № 5 від 5 січня 1999 року ім'я С. Русової, дошкільні навчальні заклади № 516 Святошинського, № 460 Солом'янського, № 248 Дарницького, дошкільні навчальні заклади та школи-дитячі садки Білоцерківського, Бородянського, Таращанського та Яготинського районів Київської області висвітлюють у фахових журналах матеріали з досвіду роботи щодо розвитку ідей С. Русової в системі сучасної дошкільної освіти України. Це і є найкращим свідченням того, що спадщина С. Русової, завжди відповідатиме вимогам сучасності, оскільки в її основу покладені ідеї наукового і гуманістичного підходу до виховання дитини [4, с. 21]. Вшановуючи внесок С. Русової в розвиток педагогічної науки та її роль у створенні національної системи освіти, МОН України запровадило у 2005 р. нагрудний знак «Софія Русова», яким нагороджуються наукові, науково-педагогічні і педагогічні працівники за значні особисті успіхи у галузі дошкільної і позашкільної освіти. Чинниками, які обумовили використання за сучасних умов педагогічної спадщини С. Русової і М. Монтессорі в педагогічній практиці української освіти є:

- пріоритет в суспільстві індивідуального розвитку людини (людиноцентризм);

- розвиток людини як цілісності, що означає її фізичний, духовний і соціальний розвиток;
- виховання відповідальної особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку;
- необхідність поєднання духовного розвитку особистості і загальноосвітньої підготовки;
- необхідність соціального розвитку особистості з метою формування громадянина країни, що бажає і вміє формувати демократичну, правову державу;
- вимога до впровадження компетентісно орієнтованого підходу до формування змісту освіти;
- необхідність забезпечення високої функціональності людини в умовах інформаційного суспільства;
- сприйняття дитини як найвищої цінності в суспільстві;
- розбудова інклюзивної освіти;
- необхідність утвердження особистісно орієнтованої педагогічної системи: інноваційний розвиток освіти.

Висновки. Порівняльний аналіз педагогічних ідей С. Русової і М. Монтессорі свідчить, що їх теоретична складова являє собою сукупність певною мірою автономних концепцій, об'єднаних ідейним інваріантом і характеризується своїми особливостями й різним ступенем розробленості, однак в своїй основі ґрунтуються на принципах вільного виховання як напряму гуманістичної педагогіки.

Отже, педагогічні концепції С. Русової і М. Монтессорі є цілісним вченням про становлення дитини в її особистому, суб'єктному плані, представляють «наукову педагогіку», що гармонійно поєднує гносеологічні і онтологічні підходи, на практиці реалізує особисто-орієнтовану освіту, індивідуальне навчання, діяльнісний підхід у навчанні і вихованні дитини.

Список використаних джерел

1. Дичківська І. М. Марія Монтессорі: теорія і технологія / І. М. Дичківська, Т. І. Поніманська. — К., 2006. — 303 с. — С. 93.
2. Зайченко І. В. Педагогічна концепція С. Ф. Русової : навч. посібн. для студ. педагог. Спец. вуз. / І. В. Зайченко. — 3-тє вид., доп і переробл. — Чернівці : РВК «Деснянська правда», 2006. — 264 с. — С. 9. — С. 3.
3. Кузьменко В. Наріжний камінь особистісно-орієнтованої моделі / В. Кузьменко // Дошкільне виховання. — 2008. — № 3. — С. 7—10. — С. 7.
4. Міленіна Г. С. Педагогічні ідеї С. Русової та М. Монтессорі в системі сучасної дошкільної освіти України / Г. С. Міленіна // Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології. — Науковий журнал № 2. — Сумський ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. — 18—24 с. — С. 21.
5. Русова С. Ф. Український дитячий садок // С. Ф. Русова Вибрані педагогічні твори. — К. : Освіта, 1996. — 304 с. — С. 181.

MILENINA G. S.

Mykolaiv

THE REVIVAL OF PEDAGOGICAL IDEAS OF FREE EDUCATION BY S. RUSOVA AND M. MONTESSORI IN MODERN UKRAINIAN PEDAGOGICAL PRACTICE

The article highlights the pedagogical ideas of S. Rusova and M. Montessori on the issue of free education. S. Rusova and M. Montessori proclaimed in their pedagogical system a principle of freedom, which included a special relationship to the nature of the child, providing conditions for the development of her/his natural basis, recognition of individuality. Comparative analysis of pedagogical ideas of S. Rusova and M. Montessori states that their theoretical component is to some extent a set of concepts autonomous, united ideological invariant and is characterized by its own characteristics and different degrees of study, but at its core it is based on the principles of free education as a course in humanistic pedagogy.

Keywords: Sofia Rusova, Maria Montessori, pedagogical ideas, up-bringing.

МИЛЕНИНА Г. С.

г. Николаев

ВОЗРОЖДЕНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ИДЕЙ СВОБОДНОГО ВОСПИТАНИЯ С. РУСОВОЙ И М. МОНТЕССОРИ В СОВРЕМЕННОЙ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКЕ

В статье рассматриваются педагогические идеи С. Русовой и М. Монтессори провозглашали в своей педагогической системе принцип свободы, который предусматривал особое отношение к природе ребенка, обеспечение условий для развития его природных основ, признания ее индивидуальности. Сравнительный анализ педагогических идей С. Русовой и М. Монтессори говорит, что их теоретическая составляющая представляет собой совокупность определенной степени автономных концепций, объединенных идейным инвариантом и характеризуется своими особенностями и разной степенью разработанности, однако в своей основе основывается на принципах свободного воспитания направления гуманистической педагогики.

Ключевые слова: София Русова, Мария Монтессори, педагогические идеи, воспитание.

Стаття надійшла до редколегії 15.04.2014

УДК 378+373.2+37.013.83+37.018.43

НЕСТЕРЕНКО В. В.

м. Одеса

**АНДРАГОГІЧНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ
ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ**

У статті наведено опис розробки андрагогічної моделі підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в системі заочного навчання. Дано визначення андрагогічної моделі підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в системі заочного навчання, під яким розуміється ідеальний образ складного динамічного процесу, що описує у найбільш узагальнених елементах взаємозв'язок організації підготовки студентів у виші зі внутрішнім рухом їх особистісного становлення, в основі якого лежить їх психологічна позиція «Я – дорослий». Описані компоненти андрагогічної моделі підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в системі заочного навчання, а саме діагностувальний, прогнозувальний, змістово-методичний, і результативний. Подано схему андрагогічної моделі підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в системі заочного навчання.

Ключові слова: модель, андрагогічна модель, підготовка, майбутні фахівці дошкільної освіти, система заочного навчання.

Постановка проблеми. Моделювання, будучи одним із методів наукового дослідження, широко застосовується в педагогіці. Метод моделювання є інтегративним, він дозволяє об'єднати емпіричне і теоретичне в педагогічному дослідженні, тобто поєднувати в ході вивчення педагогічного об'єкта експеримент із побудовою логічних конструкцій і на-

укових абстракцій. У педагогічній науці метод моделювання обґрунтований у працях В. Г. Афанасьєва, В. А. Веникова, Б. О. Глинського, І. Б. Новик, В. А. Штофф та ін. Найбільш повним, на наш погляд, визначенням моделювання, є дане Г. В. Суходольським, який трактує його «як процес створення ієрархії моделей, в якій певна реально існуюча система мо-